

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Ob zvišanju naših prejemkov

Že od 1. septembra 1939. se stalno dvigajo cene prav vsem življenjskim potrebščinam. Imeli smo že priliko z neizpodbitnimi dokazi ugotoviti splošen porast cen za približno 45% in prav zato smo tudi naglašali neodložljivo potrebo za sorazmerno povišanje prejemkov prav vsem državnim uslužbencem. Z zakonitvijo novih dvanajstin so zvišani tudi naši prejemki. To zvišanje (tabela priložujemo na drugem mestu) pa ni v nikakem sorazmerju z zvišanjem cen prav vsem življenjskim potrebščinam. Zavedamo se sicer, da država nima na razpolago zadostnih sredstev, da bi istočasno z naraščanjem draginje sproti zviševala naše prejemke. Vemo tudi, da je sedanje zvišanje v prvi vrsti izraz dobre volje, toda kljub temu moramo k temu že izvršenemu dejstvu zavzeti svoje stališče in to z ozirom na način, kako se je to zvišanje izvršilo.

Prav vsi se dobro zavedamo, da se niso cene na deželi dvignile nič manj nego v mestu in da je draginja naraščala v prav enakem iznosu širom vse naše banovine in tudi širom države. Ako je procent porasta cen povsod enak, tedaj tudi ne more biti za nižje uslužbenec nižji nego za višje. In prav to so vzroki, ki so nam narekovali zahteve po povišanju prejemkov po principu linearnega zvišanja, to je povsod enako. Zvišanje za III. draginjski razred ne bi smelo biti nič manjše od zvišanja za I. draginjski razred in prav tako bi morali biti poviški nižjih uslužbencev enaki poviškom višjih uslužbencev. Še več, zahtevali smo izravnane prejemkov med poedinimi draginjskimi razredi, za katere danes ne vidimo več nikake uravnivosti, kajti z nešteti dokazi je že bilo ugotovljeno, da uslužbenec na deželi ne živi prav nič ceneje nego oni v mestu. Nasprotno — nekatere predmete, kakor manufakture in specerijo, plača celo dražje in poleg tega prejme za dražje plačilo še blago slabše kvalitete. Za uslužbenca na deželi je dražje tudi zdravljenje, dražje šolanje otrok in večkrat je prisiljen zaradi nakupa ali drugih opravkov iti v bližnje mesto, kar vse je vedno združeno z precejšnjimi stroški. Vse to kaže, da uslužbenec na deželi ne živi prav nič ceneje nego uslužbenec v mestu. So celo kraji na deželi, v katerih je življenje mnogo dražje nego v mestu. In prav to so razlogi, zaradi katerih bi se morali, po naši že večkrat naglašeni zahtevi, prejemki uslužbencev posameznih draginjskih razredov povsem izravnati na višini prejemkov I. razreda. Pričakovali smo tudi, da se bodo razlike med posameznimi razredi vsaj omilile. Toda sedanje zvišanje je izvršeno po že obstoječem sistemu draginjskih razredov, zaradi česar je postala razlika med prejemki uslužbenca I. in onega iz III. draginjskega razreda še večja. To pa je ravno kardinalna hiba, ki jo kaže izvršeno zvišanje v obliki posebnih doklad.

Druga napaka sedanjega zvišanja, ki jo moramo tudi označiti, pa je v tem, da ostajajo te doklade na dosedanjem sistemu plač po skupinah in da se priznavajo nameščencem višjih skupin tudi višje doklade nego onim v nižjih skupinah. Edenino izjemo tvorijo v tem sistemu uslužbenci X. in IX. skupine, ki jim je priznala uredba večje doklade nego onim iz VIII. do V. skupine. V vseh nižjih položajih — v položajih kontraktualnih uslužbencev in dnevninarjev pa je konsekventno izveden princip progresivnega zviševanja navzgor, to je princip, ki je ob sličnih prilikah vzbujal vedno zagrenjenost v uslužbenskih vrstah.

Tretji nedostatek izvršenega zvišanja, ki je sicer rodbinam z otroki prineslo neznatno zboljšanje, pa je, da zboljšanje ne upošteva tudi žene uslužbenca in zato med samskim uslužbencem in poročenim brez otrok v prejemkih ni tudi danes prav nikake razlike, čeprav življenje samo terja zanjo veliko več izdatkov in povzroča med enim in drugim veliko razliko.

Vsi državni uslužbenci upoštevamo izredno težak položaj države in priznavamo dobro voljo vlade, ki je izdala uredbu o zvišanju naših prejemkov, vendar čutimo, da smo dolžni opozoriti na nedostatke, ker smo mišljenja, da bi bilo treba pristopiti k linearnemu zvišanju, ki naj bi se izvršilo na ta način, da bi se dodelile posebne doklade vsem uslužbencem v enaki višini in to ne glede na položaj, ki ga kdo zavzema, in mesto, v katerem službuje. To je namreč potrebno zaradi tega, ker je praksa pokazala, da tudi odredbe, ki jih je izdala vlada, ne morejo preprečiti nadaljnega dvigovanja cen. In ker je nemogoče zatreti špekulacijo, smo prepričani, da bodo oni, ki diktirajo cene blagu, ob sedanjem zvišanju naših prejemkov upoštevali povišice onih, ki so dobili največ, in ne onih, ki so dobili najmanj.

In kje je konec stalnemu porastu cen?

IZREDNE DOKLADE

državnim nameščencem, delavcem in upokojevcem

Uredba o izrednih dokladah za državne uslužbenec in upokojece, ki jo je napovedal 1. avgusta finančni minister v svojem ekspoziciji o proračunskih dvanajstinah, je izšla in določa:

1. uradnikom od 8. do vključno 5. pol. skupine
2. uradnikom v 9. in 10. pol. skupini
3. uradniškim pripravnikom, ne glede na šol. kvalifikacijo
4. zvaničnikom
5. služiteljem
6. pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem, dnevninarjem, cestarjem in stalnim cestnim delavcem
 - a) z mesečnimi bruto dohodki do 1000 din
 - b) z mesečnimi bruto dohodki od 1001 do 1400 din
 - c) z mesečnimi bruto dohodki od 1401 do 2600 din

Določbe prednjega odstavka ne veljajo za uslužbenca finančne kontrole

Čl. 2.: Izredna doklada pripada tudi vojnim uradnikom, ki po uredbi ministrskega sveta iz septembra 1939. nimajo pravice do doklade na osnovi svoje kvalifikacije, kakor

1. nižjim vojnim uradnikom 4. razr.
2. nižjim vojnim uradnikom 3., 2. in 1. razr. ter višjim vojnim uradnikom 4. razr.
3. uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnih posestev na Belju in državne sladkorne tovarne na Čukarici
 - a) uradnikom, pogodbenim uradnikom in honorarnim služiteljem s skupnimi mesečnimi dohodki do 1650 din, ne vračunajoč rodbinske doklade
 - b) uradnikom, kontraktualnim uradnikom, honorarnim uradnikom s skupnimi mesečnimi dohodki od 1651 do 2600 din, ne vračunajoč rodbinskih doklad
 - c) urad. pripravnikom, ne glede na šol. kvalifikacijo
 - d) zvaničnikom
 - e) služiteljem
 - f) dnevninarjem z meseč. bruto nagradami do 1000 din
 - g) dnevninar. z mes. bruto nagradami 1001 do 1400 din
 - h) dnevninar. z mes. bruto nagradami 1401 do 2600 din

Čl. 3.: Vsem aktivnim državnim uradnikom, zvaničnikom, služiteljem, pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem in dnevninarjem v službi države, aktivnim oficirjem, vojnim uradnikom, podoficirjem in pogodbenikom v vojski in mornarici, aktivnim orožniškim podoficirjem, kaplarjem in redovom graničarskih čet, cestarjem in stalnim cestnim delavcem pripadajo na vsakega otroka, rojenega v postavnem zakonu, pozakonjenega ali adoptiranega, izredna rodbinska doklada po 50 din mesečno. Ta doklada pritiče, dokler otrok ni prekorail 16. leta starosti. Po dovršenem 16. letu starosti pripada samo otrokom, ki se redno šolajo, a to najdalje do dovršenega 23. leta starosti. Če sta mož in žena v državni službi, pripada doklada samo enemu izmed njiju.

Določbe prednjega odstavka veljajo tudi za one, ki so v aktivni službi direkcije rečne plovbe, državnega posestva na Belju in državne sladkorne tovarne na Čukarici, kakor tudi za upokojece in osebe, navedene v 11. členu uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah državnih upokojevcem iz januarja 1940.

Čl. 4.: Izredne osebe in rodbinske doklade po tej uredbi se bodo pričele plačevati s

Čl. 1.: Aktivnim državnim uslužbencem, za katere veljata zakon o uradnikih in zakon o državnem prometnem osebju, pripadajo poleg rednih prejemkov naslednje izredne osebne doklade:

v draginjskem razredu		
I.	II.	III.
mesečno din		
150	120	80
200	120	100
150	120	80
120	100	70
100	80	50
100	80	50
120	100	70
150	120	80

tudi uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnega posestva Belja in državne sladkorne tovarne na Čukarici in sicer:

v draginjskem razredu		
I.	II.	III.
mesečno din		
200	160	100
150	120	80
200	160	100
150	120	80
150	120	80
120	100	70
100	80	50
100	80	50
120	100	70
150	120	80

1. septembrom 1940. Kdaj se bodo ukinile, bo določil finančni minister v sporazumu s predsednikom ministrskega sveta.

Čl. 5.: Izredne doklade po tej uredbi niso sestavni del rednih dohodkov, nego posebni prejemki začasnega značaja tako, da se ne vštejejo v osnovo za določitev pokojninskih prejemkov ter se bodo izplačevale brez vsakih odtegljajev za davke, izredni prispevek, verski davek, prispevek za fond narodne obrambe, prispevek za uradniški in pokojninski fond, prispevek za podporni fond pomožnega osebja v državni službi itd.

Čl. 6.: V pogledu ureditve izrednih osebnih in rodbinskih doklad delavcem in dnevninarjem, zaposlenih pri državnih uradih, ustanovah in podjetjih, bodo v skladu z določbami te uredbe izdali resorni ministri v svojem kompetentnem območju potrebne odredbe, kolikor se to že ni zgodilo.

Čl. 7.: Izplačevanje doklad se bo vršilo iz presežkov v okviru državnega proračuna za leto 1940./1941.

Čl. 8.: Uredba bo uveljavljena, ko bo objavljena v »Službenih novinah«.

Izjava finančnega ministra g. dr. Šuteja

Po ekspoziciji o novih proračunskih dvanajstinah za l. 1940./1941. je dal finančni minister za tisk naslednjo izjavo:

V novem proračunu sem zahteval od vlade, da mi dovolj znižanje materialnih izdatkov za 20 odstotkov. V proračunu 1939./1940. so bili materialni izdatki znižani za 10 odstotkov, v dvanajstinah za prve štiri mesece tekočega proračunskega leta za 15 odstotkov, v dvanajstinah za naslednjih osem mesecev pa imam pravico, da zadržim pri materialnih izdatkih 20 odstotkov. Jaz sem moral poskrbeti, da najdemo na kakršen koli način potrebna sredstva, da se končno uredijo prejemki državnih uslužbencev. Na drug način se to ni moglo doseči. Vse, kar smo dobili, smo morali tudi izdati. Od 1. aprila dalje smo morali izdati za izredne izdatke (za podpore rodbinam vpoklicanih) 200 milijonov, sedaj zopet nadaljnjih 100 milijonov za nepričakovane izdatke. S prihranki, ki bodo doseženi pri materialnih izdatkih, bo ustvarjena rezerva, s katero bomo mogli izboljšati prejemke državnih uslužbencev. Najtežji mesci so minili in sedaj prihajajo boljši časi.

Sedaj lahko objavite, da bo jutri ali pojutrišnjem izšla uredba, ki je že podpisana, o izredni dokladi državnim uslužbencem in upokojevcem. Po uredbi bodo znašali efektivni izdatki 700 milijonov, za katere bomo našli pokritje s prihranki. Izredne doklade niso velike. Od njih so izključeni vsi državni usluž-

benci od četrte skupine navzgor, dobivali pa jih bodo vsi državni uslužbenci do vključno pete skupine. Izredne doklade so namenjene delavcem, nižjim in srednjim kategorijam državnih uslužbencev. Za vsakega otroka bodo dobivali po 50 din mesečno izredne doklade, kar znaša skupno 285 milijonov po približni kalkulaciji. Izredne doklade za posamezne uslužbenec bodo znašale 100 do 200 din; srednji in najnižji, ki jih je največje število, dobe več, višje kategorije pa manj.

Znano mi je, da je mnogo državnih uslužbencev, ki so dobivali na roko komaj 600 do 800 din, a so oženjeni in imajo lepo število otrok. Znan mi je primer v Sarajevu, kjer je družinski oče 9 otrok, katerih enemu sem jaz celo boter in od katerih je najstarejši star komaj 16 let, dobival na mesec kot mojster v železniški delavnici komaj 740 din. S tem ni mogel živeti. Sedaj bo dobil 9 krat 50 din za otroke in še sam 200 din izredne doklade, tako dolgo, dokler bodo trajale sedanje izboljšanje Tega nisem smel prej povedati, ker sem zahteval od vlade, da izda najstrožje ukrepe glede stabilizacije cen, da bi to malenkostno zvišanje prejemkov drž. uslužbencev vsaj nekoliko zaleglo. Jaz sem prvotno izključil tudi peto skupino, toda vlada je sklenila, naj se pri tem povišanju upošteva tudi peta skupina. Tako znaša sedaj povišanje letno 691 milijonov din. To pomeni, da moram vsak mesec dobiti novih 60 milijonov za

izplačilo osebnih prejemkov državnih uslužbencev. Ker je vlada vključila v to povišanje tudi peto skupino, znaša sedaj skupno povišanje 690 do 700 milijonov din. Uredba je gotova in bo pojutrišnjem, ko se vrnem v Beograd, objavljena, izplačevanje te izredne doklade pa se bo pričelo 1. septembra.

Naglasiti moram, da to povišanje ne gre v okvir prejemkov, ki se štejejo za pokojnino, prav tako pa je ta izredna doklada prosta vseh taks in odbitkov za razne fondne davke. Ta doklada ne tvori sestavnega dela rednih prejemkov, marveč posebno izredno doklado, od katere se niti ena para ne sme odbiti. Ta izredna doklada se bo izplačevala vse takodolgo, dokler bodo trajale sedanje izredne razmere. V tej zvezi moram naglasiti, da spada naša država v vrsto uradniških držav. Če pa pogledamo z druge strani, pa vidimo, da smo kmečka država. Zato se moramo vprašati, kaj ima naš lačen kmečki narod od tega aparata. Vlada se že bavi s tem, da uredi to vprašanje. Ob priliki nedavnih izjav v listih sem naglasil, da nisem prišel na to mesto zato, da bi vršil funkcijo najvišjega uradnika, marveč zato, da ustvarim druge predpogoje in druge osnove za pospeševanje splošne narodne proizvodnje. Brez tega ne more biti zdrave politike. Kaj bomo storili, to boste kmalu slišali. Pripravljala dela so že v teku, a vse to zahteva tudi velika denarna sredstva. Ta sredstva ne morejo biti v proračunu, marveč jih moramo iskati izven proračuna, upam pa, da jih bomo našli.

»Ali s posojilom?« je vprašal neki novinar.

O tem se ne govori. Mi smo marsikaj pustili tako, da ni povoda za krik in vik. Mi ne uničujemo gospodarstva, nego ga podpiramo. Je pa mnogo razlogov, ki zahtevajo, da postavimo splošno proizvodnjo na popolnoma drugo osnovo, a za to so potrebna sredstva. Pri delu za dvig splošne proizvodnje ni dolžna delati samo vlada, marveč mora sodelovati ves narod, oni, ki imajo več, bolj, oni, ki imajo malo, pa temu primerno.

Še nekaj bi želel povedati

Mi smo država, ki ima dovolj delovne sile, ki išče zaposlitve ali je ne more najti. Smo tudi država, ki ima dovolj surovin, a vendar dosedaj nismo storili vsega, kar bi bili mogli, da se ta delovna sila zaposli. To pa samo zaradi tega, ker nismo imeli kredita. Po mojem globokem prepričanju operiranje s predpostavko »Nema kredita« pomeni siromaštvo duha za one, ki so na vladi in upravljajo državo. Če je oblast v stanju, da upravičeno zajame vse socialno-ekonomske odnose svojih državljanov, potem ne sme nikdar odgovarjati, da nima kredita za tisto, kar je nujno za bitne interese in razvoj naroda, za pospeševanje splošnega gospodarstva in po njem za okrepitev države in njenega obstoja. Prizadeval sem si, da storim vse, kar je mogoče za stabilizacijo cen. Vlada je izdala potrebno uredbu, toda jaz sam ne morem vsega urediti. Vprav državni uradniki bi bili pozvani in dolžni, da budno kontrolirajo cene, kajti sicer je iluzorno vsako zvišanje plač, če se cene še nadalje povišujejo.

Vabilo na

IZREDNO ČLANSKO SKUPŠČINO UČITELJSKE SAMOPOMOČI V LJUBLJANI zadruge z o. j.,

ki bo v nedeljo, dne 3. septembra 1940. v II. deški mestni ljudski šoli na Cojzovem grabnu v Ljubljani. — Začetek ob 9. uri.

Dnevni red:

1. Nova pravila — prilagodena zakonu o gospodarskih združenjih
2. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta skupščina ob napovedani uri ne bila sklepna, se bo vršila čez pol ure druga v zgoraj omenjenem prostoru in z navedenim dnevnim redom, ki bo sklepala v smislu § 36. brez ozira na število zastopanih združnikov.

Predsedstvo Učit. samopomoči v Ljubljani, dne 15. avgusta 1940.

Ivan Kocijančič s. r. Juraj Režek s. r.
predsednik. podpredsednik.

Dosebina:

Ob zvišanju naših prejemkov. Izredne doklade. Izjava finančnega ministra g. dr. Šuteja. Nerešeno vprašanje. Otvoritve podružnice Učiteljske knjigarne V Celju. LISTEK: Kako je učitelj Beda odfrčal v nebesa. Otvoritvene šol. konference in § 145. šol. z. Strokovni tečaj za učiteljice gospodinjstkih nadaljevalnih šol. Tretji počitniški tečaj za učitelje strokovnih nadaljevalnih šol. Splošne vesti. — Osebnih zadev. — Iz listov. — Učiteljska tiskarna. — Književnost.

Nerešeno vprašanje

Ena izmed najprimitivnejših težav v človeku je težnja po pravici. Največje nesreče med človeštvom so povzročila čustva zapostavljanja in krivice. Vojne, upori, revolucije, uboju iz maščevalnosti imajo svoj zarodek v krivici, ki je tlačila poedince ali cele narode. Vsa zgodovina je boj, je težnja k enakostnemu, za vse enako pravičnemu življenju. Vsa književnost služi borbi med dobrim in zlim. Težnja k pravici je torej elementarna, nagonna sila v človeku, ki ga vodi preko predsodkov in najbrezobzirnejših borb k utešitvi užajenega čuta.

Vsa zadnja zgodovina nam kaže usodnost nenaravnostnih in nesocialnih ukrepov. Države, na zunaj ogromne trdnjave, so se zrušile po nekaterih udarcih sovražnikovih. Kakor v mesečni bajki so se odigrali dogodki, nerazumljivi, a kruto resnični.

Stvarnost je bil narod, stvarnost je bil narod, ki je želel več pravice, a stvarnost je bil tudi narod, ki se je presilil. Takšen ni mogel in ni hotel držati orožja. Največji krivci pa so bili njegovi vodniki — oni, ki mu niso hoteli pravočasno dati plačila za delo, kot ga je zaslužil in ker mu radi lastne nenaravnosti niso mogli prikazati in ga napotiti k načrtnemu in pravemu delu ter k višjim, čednostnim idealom.

Ako so vodniki »sol« naroda, potem mora biti »sol« dobra, a ne pokvarjena. Ako je pa »sol« slaba, zastuplja narod.

Odkar je državno uradništvo izgubilo avtomatično napredovanje, so se zgodile poedinim državnim uslužbencem težke krivice. Že duh uredbe, s katero se ureja napredovanje po možnosti proračuna in po osebnem prevladku resornega starešine, je nosil v sebi kal krivice in zapletov, ker ni bil obče pravičen in je bil namenjen v partizanska plačila. Tako se je tudi zgodilo. Dočim so nekateri uslužbenci, dobro ocenjeni, dobri narodni delavci in očetje številnih družin, čakali po 3, 4 in več let na zaslužen napredovanje, so mnogi mlajši, samski, mogoče tudi nedelavni, a partizani, napredovali po nekaj mesecih čakanja. V resnici, tudi tem se ne more ničesar očitati. Dosegli so določeno število let v skupini in napredovanje je bilo upravičeno. Kajti duh uredbe je bil tak, da je dovoljeval izbirna napredovanja. Tako je uredba dosegla svoj smoter in radi svoje nenaravnosti tudi zavajala uslužbence v nečednostno koristolovstvo, neznačajnost in strankarstvo.

Ako so danes vsi čakajoči napredovali, s tem krivica ni popravljena. To nam pove čisto navaden račun. Ako je na pr. uslužbenec v 9. skupini čakal 3 leta dalje na 8. skupino, je zamudil leta za višjo skupino. Protežiranci, ki so v redu dosegli 8. skupino, imajo pravico že na 7. skupino, ko ima čakajoči komaj pravico na 8. skupino.

Tako se danes dogaja, da bodo nekateri državni uslužbenci, ki so 2 ali 3 leta pozneje stopili v državno službo ter imajo manj službenih let, imeli višjo skupino, kakor pa uradnik, ki je po starosti, po šolanju ter službenih letih pred njimi. Tako bo uradnik z več službenimi leti gledal tovariše z manj službenimi leti, a v višji skupini.

Rangna lista ni mogla in ne more v celoti popraviti storjenih krivic. Resnično, krivice so bile izvršene in dovoljene v duhu uredbe, ki jo je sprejelo narodno zastopstvo in ki so se vršile dolgo število let pod izmenjanimi resornimi vodji.

A, ker krivica peče in žge, dokler ni popravljena, in ker tragična sedanost žarko osvetljuje usodepolno odgovornost državnikov za narod, in ker mora biti vsem ideal pravica zmeraj in povsod, je upravičena zahteva, da se to nepravilno stanje predrugači.

Kako je učitelj Beda odfrčal v nebesa

Učitelj Beda je bil skromen človek. Životalil je v svojih dveh sobah, od katerih mu je ena služila za učilnico, druga pa za stanovanje. Čez dan so v učilnici skakali razposajeni in neumiti otroci, ponoči pa so se podile in cvilele lačne miši, ki so zaman iskale hrane v prazni hiši. Ženo je imel mirno in pohlevno, ki je samo od časa do časa razbila na njegovi glavi kak cvetlični lonec ali zlomila kako kuhalično. Pa je bila gospa blagega srca in je izbrala le manjše lončke in lomila na mozičku le stare in trhle kuhalične. Sploh je bil dom učitelja Bede nad vse prijazen in idiličen. Pa se je kljub temu nekega dne oglašil pri učitelju — o groza — vaški policaj in rekel: »Hop, Cefizelj! Može postavte je z mrkim očesom premeril zbezanega učitelja, na čigar glavo se je vsula toča primernih psovk in očitkov, ki jih je oko postavte tako rekoč kar sipalo iz rokava. Obdolžilo ga je neznošnega škripanja, ki da prihaja iz njegovega stanovanja.

»Kaj iz...?« Da, iz njegovega stanovanja. Pa ne samo podnevi! O ne! Tudi ponoči! Vedno! Brez prestanka! In ta hrup se stopnjuje. Postaja tako neznošen, da se bodo celo sosedje morali izseliti iz svojih domov. Saj to ni tak navaden ropot, recimo, kot razbijanje, vpitje, neugnano, razbrzdano petje ali podobno nedolžno kaljenje miru. O, Bog varuj! To je tako nekako kot škripanje, moreče, nepretrgano, ubijajoče škripanje, kot bi nekdo brez prestanka in nehanja vlekel iz globokega vodnjaka vedro na stari, zarjaveli verigi, pripeti na nenamazan škripec, ali kot bi grešne duše škripale z zobmi o peklenskih mukah. In temu mora biti konec! In basta! Po vseh pravih in paragrafih. Naj gospod

Ker nikakor ne more biti, da bi imel mlajši po letih višjo skupino in ker rangna lista dosedanjih zapletenih napredovanj ne more povsem pravično rešiti, je edino umesten predlog, da naj se izda uredba, ki bo dovoljevala takojšen prestop v tisto skupino, ki po letih službe od praktičnega izpita dalje pripada, ne glede na to, kdaj je prizadeti dosegel sedanjo skupino.

Tako bi se prešlo iz sedanjega abnormalnega podeljevanja napredovanj nazaj k avtomatičnemu napredovanju, ki naj stopi zopet v veljavo.

To velja seveda za one, ki so brez lastne krivde in le radi slabosti odgovornih starešin

Otvoritev podružnice Učiteljske knjigarne v Celju

Ze več let je minilo, ko je bila prvič izražena želja, naj Učiteljska knjigarne otvori svojo podružnico v Celju. Toda bilo je preveč ovir, ki niso dovoljevale, da bi se takoj pristopilo k realizaciji izražene želje, a pozabljena ni bila. Učiteljska tiskarna je naše najmočnejše stanovsko gospodarsko podjetje in že to dejstvo samo ji daje pravico, a nalaga tudi dolžnost, da skuša z otvoritvijo svojih podružnic širom Slovenije olajšati stališče vsemu učitelstvu, ki želi nakupovati v lastnem gospodarskem podjetju. In tako prihaja po letih za Mariborom tudi Celje.

V soboto, 11. avgusta, ob 11. uri je bila v lepo urejenem lokalu celjskega Narodnega doma intimna otvoritvena svečanost nove podružnice Učiteljske knjigarne. Prostore nove podružnice je napolnilo učitelstvo iz Celja in okolice. Prisotni so bili tudi predsednik upravnega odbora Učiteljske tiskarne tov. Michler, podpredsednik nadzorstva tov. Vrhovec, predsednik sekcije tov. Kumelj, predsednik celjskega učiteljskega društva tov. Roš, zastopnik profsorskega zbora celjske gimnazije g. Stante. Celjsko gospodarsko in kreditno združenje je zastopal tov. Gobec. Otvoritvi sta med drugimi prisostvovala tudi upravnik Učiteljske tiskarne tov. Mrmolja in poslovodja knjigarne Mayr.

Predsednik tov. Michler je ob otvoritvi pozdravil vse prisotne, predvsem tov. Kumlja, zastopnika profsorskega zbora g. Stanteta, tov. Roša in Gobca in je imel nato sledeči nagovor:

Tesne gospodarske razmere, v katerih so živeli naši stanovski predniki, so jim že zgodaj narekoveale, da so začeli misliti na samopomočne akcije ter na ustanove socialnega ter gospodarskega značaja.

Vzporedno z razvojem idejne poglobitve v organizaciji, se je razvijala tudi gospodarska stran našega stanu.

Bilo je pred 34. leti, ko so naši predniki ustanovili Učiteljsko tiskovno društvo ter še istega leta kupili bivšo Kleinovo tiskarno v Ljubljani in tako položili gospodarski temelj naši stanovski organizaciji.

V zavesti in spoznanju, da je le v gospodarstvu moč, je združba stremela za napredkom tiskarne ter že leta 1910. sezidala v Ljubljani v Frančiškanski ulici enonadstropno tiskarniško poslopje, v katerem obratuje Učiteljska tiskarna še danes.

Zavednost združnikov je stopnjevala razvoj tiskarne od leta do leta tako, da jo danes mirno štejemo med največja grafična podjetja Slovenije, ki ima tudi lastno izdelovalnico zvezkov, lastno knjigovoznico ter fo-

učitelj ukrene, kakor ve in zna, to bodi njegova skrb, a nehati se mora! Če ne...! Beda se je medlo nasmehnil in ponižno pokimal. Mogoče bi nekoč, pa temu, je že dolgo, prijel stražnega moža postavte lepo za ramena in mu dejal: »Veš, bratec, tebe to prav nič ne briga! V svojem stanovanju jaz počnem, kar se mi zljubi, pa zbogom«, toda gospod Beda je bil učitelj. Zelo discipliniran! Mnogo bolj kot trop njegovih neugnanih učencev, nad katerimi je vihtel svojo koščeno pest v razcefranem rokavu. Molčal je, ker se je pač čutil krivega. Ponižno in z neko medlo oblubo o poboljšanju je odpustil oko postavte. Hm, škriplje. Seve, kaj ne bi škripalo. Pa on, Beda, se je temu že privadil. On tega ne sliši več. Kot zdravnik, ki stopi v bolniško sobo s tridesetimi posteljami ne čuti smrada, tako on ni več čutil in slišal tega škripanja. Človek otopi. Otopi mu sluh, okus, tip in vonj, no, da ni tudi vest. Seveda škriplje. Ljudje božji, kaj ne bo škripalo? Samo poslušajte, prosim. Škriplje omara tam v kotu, škriplje v njej ženin plašč, ženina nedeljska obleka. Škriplje njegove pumparice, zapesna ura in gozzerice. Škriplje njegov klobuk in kravata. In mesečne knjižice raznih dobaviteljev škripljejo z mamutovskimi zobmi. »Plaćaj, plačaj, plačaj!« Če ne, na čistem poletnem nebu se namesto zloglasnega bombnika prikaže — paragraf. In da bo mera polna, škriplje stara, podarjena zofa, a ta le zaradi izrabljenih vzmeti. Škripljejo nenamazana vrata, škriplje postelja in škripljejo stara, polomljena polkna, zibajoč se v nočnem vetru. Še osem-mesečno dete škriplje, čeprav še nima zob, saj še krst ni plačan. Da, če se na vse to spomni učitelj Beda, ga prime sveta jeza, da bi še on začel škripati z zobmi, če bi jih imel.

Ves nemiren se obrača v postelji. Pa se oglasi nežen glasek na drugi strani postelje: »Kaj je zopet?«

»Davi je bil pri meni policaj. Veš, zaradi škripanja.«

čakali po krivici dolgo število let v nižji skupini.

Priznati se mora, da bi ta ukrep izval v uradništvo zopet zaupanje v oblast in eksistenco, da bi uravnesil in okreplil mnogo značajev, da bi s svojim pravičnim duhom vsem stanovom naroda dal moralno čvrstost, veselje in vero v pravičnost oblasti.

Tako bi vsi, kakor jim po letih službe pripada skupina, imeli ustrezajoče mesto in plačilo ter ne bi bilo več toliko zavisti, strahu, sramu in laži v tovariških vrstah.

Ko danes Francija išče v vrstah živih nad mrtvimi nešteti trupli krivce poraza, se kakor pošast povsod reži dejstvo, da je živel narod svoje življenje, neznan njegovim vodnikom.

Naj bosta sloga in pravica naše življenje v teh in bodočih dneh!

Db.

teh ustanov za organizacijski uspeh in napredek in obratno.

Današnja slovesnost ni tiste vrste slovesnost, ki jo obhajajo ob otvarjanju svojih lokalov zasebna trgovska podjetja, kajti Učiteljska tiskarna ni podjetje, ki bi služilo poedincu. Tudi Učiteljska tiskarna ni sama sebi namen. Kot javna ustanova služi javnosti in prispeva znaten delež k slovenskemu kulturnemu življenju. V prvi vrsti pa je njena naloga, služiti učiteljskemu stanu s tem, da dviga njegov ugled in pomaga pri delu in stremljenju za njegovo socialno okrepitev in gospodarsko osamosvojitve. Zato pomeni današnji dan za nas važen stanovski praznik.

Ni politike brez gospodarske politike, zato tudi ni stanovske politike brez trdne gospodarske osnove. To spoznanje je vstalo zelo zgodaj tudi v učiteljskih vrstah. Delo učiteljske organizacije je bilo problematično, dokler se ni naslanjalo na stanovske gospodarske ustanove. Te so začele zato rasti druga za drugo že kmalu po ustanovitvi skupne slovenske učiteljske organizacije. Danes imamo slovenski učitelji lepo vrsto gospodarskih in socialnih ustanov. Najpomembnejša med njimi pa je Učiteljska tiskarna.

Kakor vse druge naše ustanove, se je tudi Učiteljska tiskarna rodila v boju učiteljske organizacije za boljšo usodo stanu. Tiskarne, v katerih je organizacija po letu 1900. tiskala svoje glasilo, so si jele bolj in bolj lastiti pravico vpliva na smer organizacijskega tiska. Organizacija je bila ovirana, v lastnem listu opredeljevati do učiteljskih in šolskih vprašanj svoje stališče po svojih pogledih. Te razmere so jo prisilile, da je začela misliti na lastno učiteljsko tiskarno. Odkar učitelji to tiskarno imamo, smo postali glede organizacijskega tiska popolnoma nezavisni. Tiskarna znači zato za nas tudi svobodo v borbi.

Tiskarna je naše največje in najjačje gospodarsko podjetje. Učiteljska organizacija in učiteljski stan stavljata prav radi tega nanjo največje upe. Njena naloga bo, da bo po okrepitvi svojega lastnega gospodarstva neposredno služila organizaciji pri njenem stremljenju za socialno zavarovanje stanu. Učiteljstvo potrebuje zdravstvenih domov, okrevališč in zdravstvenega zavarovanja. Iz lastnih sredstev si poedinci in stan kot celota tega ne moremo oskrbeti, od drugod pa nam ni pričakovati pomoči. Pri ustvarjanju tega smotra nam bo morala služiti Učiteljska tiskarna. Zaradi tega, in da ta smoter čim prej dosežemo, je stavila učiteljska organizacija ves svoj aparat v službo tiskarne. Sekcija, sreska društva in vsi člani delamo požrtvalno za njen prospek.

Današnji dan pa je pomemben še v nekem drugem pogledu. Otvarjamo podružnico Knjigarne v Celju, v mestu, ki je imelo v učiteljski organizaciji važno vlogo in ima v njeni zgodovini poseben pomen. Iz Celja je izšla iniciativa za skupno slovensko učiteljsko organizacijo na zvezni osnovi, celjsko učiteljsko društvo je bilo, ki je izvršilo vse priprave za njeno ustanovitev. Po 52 letih dobiva to društvo z otvorenjo podružnico viden spomenik dolgoletnega vzajemnega in naprednega dela slovenskega učiteljskega, ki naj ga sprejme kot zunanji vidni znak naše zahvale.

Podružnica je ustanovljena, prvo razdobje dela je s tem končano, začena pa novo razdobje in s tem nove skrbi. To so skrbi za uspešanje podjetja. Delo prehaja sedaj v prvi vrsti na vas, tovarišice in tovariši iz Celja in njegove bližje in daljnje okolice. Bodite temu novemu, najmlajšemu skupnemu podjetju zvesti, navežite se nanj, kot bi bilo naša osebna last. Dolej ste požrtvalno delali, delajte še v bodoče tako. Vsa naročila naslavljajte nanj, vse osebne nakupe izvršite pri njem.

»Bah, da le ni bil eksekutor. Škripanja smo že vajeni.«

»Da, toda baje se zaradi tega škripanja že vsa vas jezi.«

»Tepeci. Ali smo mi krivi, da smo na svetu?«

—o—

Vsak dan je hodil mimo njenega okna, kjer se je gospodovalno košatila ona kraljica njegovih sanj. Požiral jo je z lačnimi očmi. Nešteti vzdihli so se mu vili iz upadlih prsi, da, celo odo je spesnil o njej v tistih bridkih, neskončnih nočeh. »O, ti najslajša, ti krasna, edinstvena«, je stokal v svoji zaljubljeni blodnji. A ona je ostala ista, toga, brezčutna, hladna, vedno enako oddaljena od njega. Vedno nedosegljiva. In zopet se je ponoči premetaval po postelji in v spanju blebetal: »Tebe dobiti, tebe imeti in zate umreti.«

»Babjek nemarni!« se je oglašil zopet mili glasek onkraj postelje, da se je Beda stresel in prebudil iz svojih rožnatih sanj.

»Že zopet ti kakšno žensko krilo po glavi hodi, ti sestradini osel.« In učitelj Beda je sedel na posteljo in žalostno odkimal:

»Oh, saj ni punca, saj je — šunka.«

Čudo prečudno! V učiteljevem stanovanju je škripanje počasi ponchavalo. Po malem. Najprej so nehale škripati obleke, ker so se pač raztrgale. Potem je nehala škripati omara. Ker je ni bilo več, zato. Učitelj Beda je dejal, da jo je prodal, ker je bila črvena. V resnici so mu jo prodali na dražbi. No, potem so se vrstile druge stvari. Tako je šlo lepo počasi, vsaka stvar ob gotovem času. In kmalu je z majhnimi izjemami nastal v učiteljevem stanovanju blagodejen mir. Vaščani so se oddahnil in oko postavte se je pri maši bahato nastavljaljo občudujočim pogledom, češ: »Vidite, kaj jaz zmorem!« Nastalo je splošno zadovoljstvo, le učitelj Beda je hodil še nadalje s pobešeno glavo in drsajočimi

koraki. A bil je že tako suh, da je izgledalo, kot bi hlače same hodile.

In istega dne, ko je v šoli poginila poslednja miš zaradi lakote, se je učitelj Beda odpravil na svoj križev pot. Najprej je stopil k trgovcu s špicerijskim blagom. Dejal mu je: »Poglejte, gospod, tako in tako je, lakota je huda stvar, saj bom poravnal vse do zadnje pare«, itd. Trgovec se je namrdnil, puhnil vanj dim fine cigarete in narisal s prstom po zraku veliko ničlo. »O«, je vzdihnil učitelj Beda in se je napotil naprej. Prišel je k mesarju in mu tako govoril: »Poglejte gospod. Tako in tako je. Lakota je huda stvar. Saj bom vse...« Še preden je končal, je gospod mesar narisal s prstom po zraku veliko ničlo. »O«, je zastokal učitelj Beda in se napotil dalje. Prišel je k peku in mu začel tako: »Poglejte gospod, tako in tako. Lakota je...« In že mu je strašna roka gospoda peka pred nosom narisala tretjo ničlo. »O«, je zavzdihnil in zašibila so se kolena učitelju Bedi. In ko se je zvečer vnil domov, ga je dočakala žena. »No, kaj si opravil? Kaj so ti dejali?«

»O, o, o, o, o, o, o«, je zatulil Beda kot sibirski volk, kadar voha plen.

»Kaj, kako? Vprašam te, kaj so ti dejali naši liferanti?«

»O, o, o, o, o, o, o, o, o, o«, je zadonelo še bolj turobno iz izmučenih prsi.

»No, sedaj si še znorel pa pri tej draginji«, je hladnokrvno dejala žena in se odpravila spat.

Zunaj je bila zelo viharna noč. Učitelj Beda ni mogel spati. Ko je v hiši utihnilo, se je dvignil z ležišča in zbežal v gozd. Kmalu je našel zapeljivo vejo. Odpel si je jermen in ga potegnil iz hlače. A v tem se je zgodilo nekaj nezaslišanega. Zatulil je veter, dvignil našega ubogega junaka, ki je bil pozabil, da zaradi nenavadno majhne teže ne sme na burjo, in ga ponesel s seboj živega v nebo.

Ljubici Mirko

Vabilo na

USTANOVNO SKUPŠČINO

DELNIŠKE DRUŽBE

» UČITELJSKA TISKARNA D. D. « s sedežem v Ljubljani,

ki se bo vršila v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6, dne 15. septembra 1940, ob 10. uri dopoldne

- DNEVNI RED:**
1. Sklepanje o ustanovitvi delniške družbe in končno veljavni določitvi družbenih pravil, kakor jih je odobrila kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani,
 2. volitev članov prvega upravnega odbora,
 3. volitev članov nadzornega odbora in dveh namestnikov,
 4. slučajnosti.

Za: Učiteljsko tiskarno, r. z. z o. z.:

Michler Ivan, Grum Rado, Napokoj Josip, Likar Jela, Štraus Karel

V Ljubljani dne 2. avgusta 1940.

Svoj govor je zaključil predsednik sekcije s kratkim nagovorom na predsednika tiskarne tovariša Ivana Michlerja. Izrekel je njemu in vsemu vodstvu Učiteljske tiskarne v imenu sekcije in v svojem osebnem imenu zahvalo in priznanje za dosedanje delo in čestitke k otvoritvi podružnice. Čestitke je končal z željo, naj se podružnica, ki je danes zaživela, razvije, raste in cvete v čast in korist učiteljskega stanu.

V imenu profesorskega zbora celjske gimnazije je pozdravil otvoritev g. prof. Stanke. V svojem nagovoru je poudaril prepričanje, da bo z otvoritvijo podružnice Učiteljske knjigarne v Celju ugodeno tako celjskemu občinstvu kakor tudi mladini. Še prav posebno bo ta nova trgovina priročna gimnazijskim dijakom, ker je prav v neposredni bližini gimnazije.

Predsednik Celjskega učiteljskega društva tov. Roš je poudaril, da je baš Celjsko učiteljsko društvo za Ljubljanskim najmočnejše. In tudi to ni najmanjši vzrok, da je bila že pred leti izražena želja po otvoritvi podružnice Učiteljske knjigarne v Celju. Danes, ko je ta podružnica odprta, je izpolnjena tudi dolgoletna želja učiteljskega iz Celja in vse okolice. Zato je pa tudi prepričan, da se bodo podjetja oklenili prav vsi z ljubeznijo, kar bo tudi zagotovilo podjetju uspeh. Toda otvoritev nove podružnice ni pomembna samo iz gospodarskega, marveč tudi iz organizacijskega stališča, kajti nova podružnica v Celju bo tudi viden dokaz visoke stanovske zavesti med učitelstvom.

V odsotnosti predsednika Voglarja, je v imenu Celjske učiteljske gospodarske in

kreditne zadruge pozdravil otvoritev podružnice tov. Gobec, ki je naglasil, da je to druga učiteljska gospodarska ustanova v Celju. Prepričan je, da se bo tudi ta prav tako lepo razvijala in uspevala kot prva.

Končno je ponovno povzel besedo tov. Michler, ki se je zahvalil tov. Pogačniku in Gobcu, kajti na njihovi ramenih je ležalo glavno breme vseh priprav za otvoritev te nove podružnice Učiteljske knjigarne. Nato se je obrnil k poslovodkinji podružnice gđ. Brenkovi s sledečimi besedami:

Gospodična poslovodkinja! Izročam Vam ključ nove podružnice ter Vas prosim, da posvetite propehu in razmahu knjigarne v Celju vso svojo ljubezen in sposobnost. Bodite uverjeni, da Vam bo stala centrala v Ljubljani ob strani ter Vaše delo vsestransko podpirala, da se bo kupujoče občinstvo zadovoljno s postrežbo, blagom in cenami.

Vsi prisotni so si nato ogledali lepo in moderno urejeni lokal in vso bogato zalogo blaga ter izrazili prepričanje, da spada nova trgovina med najlepše trgovske lokale v Celju.

Iz posameznih govorov, kakor tudi iz pripomb mnogih tovarišev, ki so prisostvovali otvoritvi nove podružnice, je bilo slišati, da je s to otvoritvijo ugodeno že večkrat naglašeni želji in potrebi učiteljskega iz Celja in vse okolice, kakor tudi onega iz Savinjske doline. Prepričani smo zatorej, da bo prav to tudi spodbuda, da bo vse učiteljsko to novo podružnico tudi podpiralo in v njej nakupovalo, kajti le na ta način bo mogoč razvoj in obstoj tega našega novega stanovskega gospodarskega podjetja.

Tretji počitniški tečaj za učitelje strokovnih nadaljevalnih šol

Po vseh mestih Slovenije, pa tudi po vseh večjih krajih imamo strokovne in obrtne nadaljevalne šole. To šolstvo se je po vojni še prav posebno naglo razvijalo in doseglo res lepo in za naš narod dostojno višino. Za razvoj obrtnega odnosno strokovnega nadaljevalnega šolstva ima glavno zaslugو ljudskošolsko učiteljsko, ki je tekom let žrtvovalo svoje počitnice in se posvečalo strokovni izobrazbi, da je moglo uspešno delovati za dvig našega obrtnega naraščaja. Vedno smo naglašali in to ponovno poudarjamo, da so vse nadaljevalne šole — bodisi obrtne, strokovne, kmetijske ali gospodinjske, le nadaljevanje ljudske šole, seveda pa mora biti učiteljsko za take vrste šol še posebej izobraženo. Prav ima oni, ki trdi, da more edino ljudskošolski učitelj uspešno širiti izobrazbo med kmečko in obrtniško mladino, ker ve, kakšno podlago ima ona iz ljudske šole, in da je na napačni poti tisti, ki meni, da kaže ravnati z obrtnim vajencem po istih načelih, kakor s študentom srednjih šol.

Pred kratkim se je na Tehnični srednji šoli končal 3 letni risarski tečaj, ki se je začel že pred tremi leti, in so kandidati predelali snov v treh zaporednih letnih tečajih. Tečaj, ki se je začel v začetku junija 1937., je

trajal skupno 21 tednov, to je po 7 tednov na vsake velike letne počitnice. Tečajniki, ki so bili po večini iz vrst ljudskošolskega učiteljskega, so žrtvovali tri leta zaporedoma svoje počitnice, da so razširili svoje znanje za pouk na strokovnih nadaljevalnih šolah, ker se zavedajo, da je njihovo sodelovanje za napredek slovenskega obrtnika nujno potrebno. V začetnem tečaju je bilo 27 kandidatov, naslednje leto 25, letos zaradi orožnih vaj le 21 učiteljev iz vseh večjih krajev Slovenije.

Tečajniki so se vzdrževali ob svojih stroških v Ljubljani, tečaj pa je v glavnem omogočila kr. banska uprava, podprla pa ga je tudi zbornica za TOI. Tečajniki so se v predavanjih seznanili s strokovnim risanjem za vse panoge našega obrtništva. Prvo leto so se poglabili v oblačilno obrt, drugo leto v strojno risanje in elektrotehniko, letos pa v stavbarstvo. Vodstvo tečaja je bilo v rokah inspektorja za obrtni pouk g. Presla, razrednik je bil vsa tri leta prof. Stanko Klinec, poučevali pa so še gospodje: Brenčič, Dolak, inž. Hacin, inž. Fatur, inž. Kregar, Knafelj, inž. Premelj, inž. Skočir, Steinman, inž. Treo in Žnidaršič. Tečajniki so odšli tudi na nekatere poučne izlete.

Splošne vesti

UČITELJSKI DOM r. z. z o. z., MARIBOR
VABILO

na VIII. redni letni občni zbor Učiteljskega doma, r. z. z o. z. v Mariboru, ki se bo vršil v nedeljo, dne 8. septembra 1940., ob 9. uri v penzionatu v Mariboru s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o lanskem občnem zboru.
2. Poročila uprave o delu v letu 1939./1940.
3. Poročilo kuratorija penzionata za leto 1939./1940.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku za leto 1939./1940.
6. Sprememba pravil po novem združenem zakonu.
7. Volitve načelstva, nadzorstva, kuratorija in razsodišča.
8. Predlogi.
9. Slučajnosti.

Ako ta občni zbor ne bi bil sklepčen, se bo vršil po § 33. pravil četrte ure pozneje na istem prostoru in s istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število zastopanih članov.

Maribor dne 15. avgusta 1940.

Miloš Ledinek, načelnik. Štefan Blažič taj.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ,
kreditna zadruga drž. uslužbencev v Ljubljani,
javlja, da bo v ponedeljek, 2. septembra 1940., ob 19.30. uri v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani

izredni občni zbor

s temle zborovalnim redom:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Sprejem novih pravil po zakonu o gospodarskih združenjih z dne 11. IX. 1937.
3. Sprejem pravilnika o spremembah obstoječih združnih predpisov z ozirom na prilagoditev novim pravilom.
4. Reševanje pritožb in prelogov, ki se morajo pisмено sporočiti upravnemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom.
5. Slučajnosti.

Če občni zbor ob 19.30. uri ne bo sklepčen, bo pol ure pozneje v istih prostorih za rešitev istega zborovalnega reda nov občni zbor, ki bo sklepčen veljavno ne glede na število prisotnih združnikov.

— Pedagoški tečaj za učitelje bo od 19. do 24. t. m. v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Pričetek tečaja bo v ponedeljek, 19. t. m., ob 9. uri. Pred pričetkom

naj se vsak udeleženec prijavi pri vходу v dvorano in plača prijavnino. Odbor pedagoškega društva.

— Enoletni tečaj za otroške vrtnarice se bo vršil v prihodnjem šolskem letu na državnem učiteljskem v Ljubljani. V tečaj bo sprejetih 20 do 30 kandidat, ki izpolnjujejo naslednje pogoje: 1. da so stare najmanj 17 let; 2. da so dovršile 4 razrede srednje ali meščanske šole in opravile nižji tečajni izpit oziroma završili izpit; 3. da so lepega vedenja; 4. da so zdrave; 5. da imajo lep glas in dober posluš. Pogoje pod točkama 4. do 5. se ugotovi pri zdravniškem pregledu ob sprejemu. Prvenstveno bodo sprejete kandidatke, ki so dovršile gospodinjsko šolo. Kandidatke, ki tri mesece po sprejemu pokažejo, da niso primerne za otroške vrtnarice, se odpustijo iz tečaja. — Prošnje za sprejem, kolkovane s kolkom za 10 din, je poslati ali osebno vložiti na ravnateljstvu državnega učiteljskega v Ljubljani do 11. septembra t. l. Prošnji je treba priložiti: 1. krstni list; 2. izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu oziroma završnem izpitu v izvorniku; 3. npravstveno izpričevalo; 4. kratak življenjepis. — Kandidatke, ki so dovršile še kake druge šole ali tečaje, naj priložijo potrdila tudi o tem šolanju. Vse priloge morajo biti kolkovane s kolkom za 4 din, ako niso že od izdajatelja višje kolkovane. — Ravnateljstvo.

— Sprejem v I. letnik državnega učiteljskega v Ljubljani. V I. letnik drž. učiteljskega v Ljubljani bo sprejetih po naknadnem odloku ministrstva prosvete 80 učencev in 40 učenk. Vabimo posebno učence gimnazij in meščanskih šol, da se prijavijo za sprejem na učiteljske. Prošnje, kolkovane s kolkom za 10 din, s priloženim krstnim listom in izpričevalom o opravljenem nižjem tečajnem izpitu oziroma završnem izpitu je vložiti osebno ali po pošti pri ravnateljstvu do 14. avgusta. Sprejemni izpiti bodo pričeli 28. avgusta ob pol osmih zjutraj po razporedu, ki bo objavljen 27. avgusta na šolski oglasni deski. Ravnateljstvo.

— Od zvišanih kreditov proračunskih dvanajstin v prosvetnem resoru, ki dobi 62 milijonov, gre za slovensko univerzo 1,78 milijona din osebnih in 322.000 din stvarnih kreditov, za predavalnico novih medicinskih semestrov pa je priznanih 400.000 din. Pri strojnem inštitutu je odpadla anuiteta 173.000 din, hidrotehničnemu laboratoriju pa je dodan kredit 33.000 din in Domu visokošolsk 17.000. Za glasbene šole v Ljubljani je določenih: akademiji 423.000, srednji šoli 524.000 din po viška. Za narodno gledališče se je povečal kredit s 620.000 din, najeti pa sme en milijon posojila na račun gledališkega dinarja. Zvišali

Otvoritvene šolske konference in § 145. šolskega zakona

(K vprašanju: Kdo določa šolske knjige?)

Učiteljski sveti se bodo sestajali k otvoritvenim konferencam večinoma že koncem avgusta ali pa najpozneje 1. septembra. V smislu § 145. šol. zakona je naloga učiteljskega zbora, da pripravi takrat vse potrebno za šolsko delo. Izbira šolskih potrebščin, določevanje šolskih knjig in učil — vse to spada v kompetenco učiteljskega kolektiva. Potrebno je, da to posebno poudarimo, kajti vedno se dogajajo še primeri, da se vse priprave izvedejo ex presidio, t. j. po svobodni volji šolskega upravitelja.

Smo načelno za svobodni izraz posameznika, vendar priznavamo večjo važnost skupnostnemu sklepu, kar je vplivalo odločilno tudi na zakonodajalca.

Iz konkretnih primerov preteklega šolskega leta vemo, da kljub določbam v šolskem zakonu kolektivno mišljenje učiteljskih zborov ni prišlo do svoje veljave. To velja zlasti za naročilo šolskih knjig!

Zgodilo se je, da je bil učiteljski zbor odločno za uvedbo šolskih knjig iz Učiteljske tiskarne, ki je del naše stanovske organizacije. Šolski upravitelj X. je zagovarjal uvedbo knjig iz B. založbe, kar mu kot neorganiziranemu članu stanovske organizacije ne more nihče zameriti. Pač pa ni bilo pravilno, da je kljub večinskemu mnenju

učiteljskega zbora s am uveljavil mnenje manjšine, t. j. uvedene so bile knjige iz B. založbe.

To je proti določili § 145. šol. zakona in je pritožba učiteljskega zbora povsem upravičena.

V nekem smreju je odločilno vplival na naročila šolskih knjig celo sreski šolski nadzornik. Teža šolski zakon ne predvideva! Vsak tak primer je iz šolsko-pravnega stališča — nepravilen.

Naša organizacija si je nadelala nalogo, da smatra »Učiteljsko tiskarno« kot sestavni del stanovske skupnosti. Zato se bo vedno zavzemala za enakopravnost z drugimi z aložbami! Nikdar in nikoli ne moremo dopustiti, da bi naj slovensko šolstvo »uzimalo« monopol kakšne privilegirane založbe! Enaka pravica za vse! Ne zahtevamo predprave zase, zahtevamo le upoštevanje zakonskih predpisov, ki delijo pravico enakomerno in pošteno!

Našim članom priporočamo, da ob otvoritvenih konferencah dobro premotrijo razloge za uvedbo novih knjig. Pri tem naj poleg pedagoško-didaktičnih razlogov upoštevajo tudi svojo stanovsko zavest po načelu

»Svoji k svojim!«

Strokovni tečaj za učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol

Že tri tedne je v Mariboru v samostanu tečaj za učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol. Okrog 30 učiteljic iz vseh delov Slovenije se je zbralo v Mariboru in žrtvovalo svoje počitnice, da pridobi nekaj strokovnega znanja in poglodi svoj študij v probleme kmečkega in gospodinjskega dela. Namen teh strokovnih tečajev, ki jih prireja kr. banska uprava, je usposobitev naše učiteljice za voditeljske gospodinjskih tečajev na deželi.

Gospodinjski tečaji so v zvezi s kmetijskimi-nadaljevalnimi šolami dovršili že ogromno in važno nalogo na našem podeželju in so te prepotrebne ustanove, brez katerih ne bi smela biti nobena vas, preobrazila že marsikateri kraj.

V tečaju, ki bo trajal vsega 5 tednov, se vrši teoretičen in praktičen pouk v vseh na-

nogah gospodinjskega. Posebno važen je praktičen pouk v kuhanju, kar je dandanes važen problem za vsako kmečko dekle. Kaj pomaga kmečkemu dekletu, če ima vse, kar rabi za kuho, če pa ne zna jedil pripraviti. Učiteljice, absolventke tega strokovnega tečaja, bodo sedaj lahko v gospodinjskih tečajih pokazale praktično kuho.

Upamo pa, da bo letos, ko je banska uprava organizirala dvomesečni strokovni tečaj za učitelje kmetijskih nadaljevalnih šol ter 5 tedenski strokovni tečaj za učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol, vzgojila dovolj strokovno naobrazjenih učnih moči obojega spola, da bo naše podeželje v letošnjih zimskih mesecih polno teh važnih vzgojnih ustanov, v katerih se bodo vzgajali sinovi in hčerke našega slovenskega kmeta.

